

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Angelos superiores non solum Hierarchia, & ordines, sed etiam natura
intelligere per pauciores species Thomistæ dixerunt.c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

posse, vt plura obiecta per vnam speciem repræsentata in vnam rationem cōmunem conueniant, quod non negamus. Cæterum quamuis concederemus plures res, quæ repræsentantur, vna specie, debere in vnam communem rationem conuenire: argumentum Scoti solum contra Henricum probaret, non posse esse vnam speciem, seu qualitatem respectu omnium rerum intelligibilia, quia omnes non possunt in vnam communem rationem conuenire: at prædicta ratio certe non probat, non posse plures res eadem specie repræsentari, quia plures possent in vnam communem rationem conuenire.

Tertium enim argumentum Scoti nihil probat; vnum enim potest esse ratio cognoscendi aliud dupliciter. Primum quatenus prius cognitum est, & hoc modo recte docet Scotus, id, per quod aliud cognoscitur, debere esse aut rationem illius, aut illud formaliter continere: sicut autem species non est ratio cognoscendi obiectum, quod repræsentat: quia neque est ratio illius, neque aliud formaliter in se continet. Deinde vnum est ratio cognoscendi aliud, non prius cognitum, sed vt species illius, quatenus est principium elicendi cognitionem illius rei, vel quatenus est ipsa actualis repræsentatio cognitionis: & hoc modo non debet in se formaliter habere illud, quod facit cognosci, nec debet esse ratio illius, sed satis est, si illud repræsentet. Quare etiam si vna species expressa, aut impressa multarum rerum sit, non sequitur, eam in se continere formaliter rationes diuersarum rerum, aut eandem esse rationem formalem ipsarum: hoc autem in omni opinione manifestum est. Quis enim dicat, speciem hominis esse hominem, aut eiusdem rationis cum homine? & sic de alijs.

Hinc etiam soluitur ratio quarto loco adducta in confirmationem prioris sententiæ. Namque duobus modis vnum potest esse similitudo alterius, altero modo ratione qualitatis, aut formæ eiusdem rationis, quæ dicitur similitudo de secundo genere relationum, qualis est inter duo alba: altero modo potest esse vnum similitudo alterius, cum tamen sint diuersæ omnino naturæ, ea solum ratione, qua vnum alterum repræsentat, cognitione nimirum, aut principio cognitionis. Priori modo repugnat, vnam qualitatem, aut rem pluribus assimilari; & ita repugnat vnum similitudinem genere plurium rerum, quia idem non potest habere qualitatem, aut formam eandem cum forma & qualitate plurium. Posteriori autem modo non repugnat, eandem qualitatem esse similitudinem multorum: quia eadem qualitas potest plura repræsentare, vel actu, vt species expressa, vel habitu, sicuti impressa, eo quod hæc repræsentatio non sit secundum identitatem in forma.

DISPUTATIO CCIII.

An quo superior Angelus est, eo per pauciores species intelligat.

Superiores Angelos non intelligere per pauciores species existimant Scotus & Bassolis, c. 1.

Angelos superiores non solum Hierarchia & ordine, sed etiam natura intelligere per pauciores species Thomista dixerunt, c. 2.

Dua alia Scholasticorum sententiæ, c. 3.

Quid in hac sententiâ sit, c. 4.

ARTIC. III.

CAPVT I.

Superiores Angelos non intelligere per pauciores species existimant Scotus & Bassolis.

Varia sunt Scholasticorum placita in præfati controuersia, cum tamen nullus eorum certo aliquo fundamento nitatur. Referam igitur ea sigillatim, & ultimo tandem nihil certi in hac re definiti posse, demonstrabo. Prima sententia sit Scoti & Bassolis locis allegatis superiori dubio, qui affirmant, Angelos superiores non intelligere per pauciores & vniuersaliores species; idemque asserere debet Ricardus, qui sentit, per vnam speciem non posse plura repræsentari: allegatur etiam pro hac opinione quotquot dixerunt, Angelos accipere species à rebus, cum tamen ex ipsorum sententia inde non sequatur, quoniam illiolum dixerunt, species rerum singularem & futurarum accipi à rebus & earum, quas Angeli non cognoscunt à principio: concesserunt tamen species Angelis congenitas earum naturarum, quas ab initio cognoscunt, in quibus quidam esse vniuersaliores existimare poterunt. Fundamentum huius sententiæ nullum aliud esse potest, nisi quia vna & eadem qualitas non possunt plura repræsentari. Nam si possunt, non video, qua certa ratione negari queat, superiores Angelos per pauciores species intelligere. Cæterum cum superiori disput. ostensum sit, eadem qualitate indistincta posse plura simul repræsentari, non video aliquid obesse, quominus superiores per pauciores species intelligant. An vero hoc ita esse, aliquem ratio demonstret, inferius dicemus.

CAPVT II.

Angelos superiores non solum Hierarchia & ordine, sed etiam natura intelligere per pauciores species Thomista dixerunt.

Communis inter Thomistas opinio est, quam & Thom. in hoc art. in ratione suæ conclusionis indicauit, & plane sequuntur Caietan. & ceteri ceteri Theologi in hunc artic. & Caput. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100. & 101. & 102. & 103. & 104. & 105. & 106. & 107. & 108. & 109. & 110. & 111. & 112. & 113. & 114. & 115. & 116. & 117. & 118. & 119. & 120. & 121. & 122. & 123. & 124. & 125. & 126. & 127. & 128. & 129. & 130. & 131. & 132. & 133. & 134. & 135. & 136. & 137. & 138. & 139. & 140. & 141. & 142. & 143. & 144. & 145. & 146. & 147. & 148. & 149. & 150. & 151. & 152. & 153. & 154. & 155. & 156. & 157. & 158. & 159. & 160. & 161. & 162. & 163. & 164. & 165. & 166. & 167. & 168. & 169. & 170. & 171. & 172. & 173. & 174. & 175. & 176. & 177. & 178. & 179. & 180. & 181. & 182. & 183. & 184. & 185. & 186. & 187. & 188. & 189. & 190. & 191. & 192. & 193. & 194. & 195. & 196. & 197. & 198. & 199. & 200. & 201. & 202. & 203. & 204. & 205. & 206. & 207. & 208. & 209. & 210. & 211. & 212. & 213. & 214. & 215. & 216. & 217. & 218. & 219. & 220. & 221. & 222. & 223. & 224. & 225. & 226. & 227. & 228. & 229. & 230. & 231. & 232. & 233. & 234. & 235. & 236. & 237. & 238. & 239. & 240. & 241. & 242. & 243. & 244. & 245. & 246. & 247. & 248. & 249. & 250. & 251. & 252. & 253. & 254. & 255. & 256. & 257. & 258. & 259. & 260. & 261. & 262. & 263. & 264. & 265. & 266. & 267. & 268. & 269. & 270. & 271. & 272. & 273. & 274. & 275. & 276. & 277. & 278. & 279. & 280. & 281. & 282. & 283. & 284. & 285. & 286. & 287. & 288. & 289. & 290. & 291. & 292. & 293. & 294. & 295. & 296. & 297. & 298. & 299. & 300. & 301. & 302. & 303. & 304. & 305. & 306. & 307. & 308. & 309. & 310. & 311. & 312. & 313. & 314. & 315. & 316. & 317. & 318. & 319. & 320. & 321. & 322. & 323. & 324. & 325. & 326. & 327. & 328. & 329. & 330. & 331. & 332. & 333. & 334. & 335. & 336. & 337. & 338. & 339. & 340. & 341. & 342. & 343. & 344. & 345. & 346. & 347. & 348. & 349. & 350. & 351. & 352. & 353. & 354. & 355. & 356. & 357. & 358. & 359. & 360. & 361. & 362. & 363. & 364. & 365. & 366. & 367. & 368. & 369. & 370. & 371. & 372. & 373. & 374. & 375. & 376. & 377. & 378. & 379. & 380. & 381. & 382. & 383. & 384. & 385. & 386. & 387. & 388. & 389. & 390. & 391. & 392. & 393. & 394. & 395. & 396. & 397. & 398. & 399. & 400. & 401. & 402. & 403. & 404. & 405. & 406. & 407. & 408. & 409. & 410. & 411. & 412. & 413. & 414. & 415. & 416. & 417. & 418. & 419. & 420. & 421. & 422. & 423. & 424. & 425. & 426. & 427. & 428. & 429. & 430. & 431. & 432. & 433. & 434. & 435. & 436. & 437. & 438. & 439. & 440. & 441. & 442. & 443. & 444. & 445. & 446. & 447. & 448. & 449. & 450. & 451. & 452. & 453. & 454. & 455. & 456. & 457. & 458. & 459. & 460. & 461. & 462. & 463. & 464. & 465. & 466. & 467. & 468. & 469. & 470. & 471. & 472. & 473. & 474. & 475. & 476. & 477. & 478. & 479. & 480. & 481. & 482. & 483. & 484. & 485. & 486. & 487. & 488. & 489. & 490. & 491. & 492. & 493. & 494. & 495. & 496. & 497. & 498. & 499. & 500. & 501. & 502. & 503. & 504. & 505. & 506. & 507. & 508. & 509. & 510. & 511. & 512. & 513. & 514. & 515. & 516. & 517. & 518. & 519. & 520. & 521. & 522. & 523. & 524. & 525. & 526. & 527. & 528. & 529. & 530. & 531. & 532. & 533. & 534. & 535. & 536. & 537. & 538. & 539. & 540. & 541. & 542. & 543. & 544. & 545. & 546. & 547. & 548. & 549. & 550. & 551. & 552. & 553. & 554. & 555. & 556. & 557. & 558. & 559. & 560. & 561. & 562. & 563. & 564. & 565. & 566. & 567. & 568. & 569. & 570. & 571. & 572. & 573. & 574. & 575. & 576. & 577. & 578. & 579. & 580. & 581. & 582. & 583. & 584. & 585. & 586. & 587. & 588. & 589. & 590. & 591. & 592. & 593. & 594. & 595. & 596. & 597. & 598. & 599. & 600. & 601. & 602. & 603. & 604. & 605. & 606. & 607. & 608. & 609. & 610. & 611. & 612. & 613. & 614. & 615. & 616. & 617. & 618. & 619. & 620. & 621. & 622. & 623. & 624. & 625. & 626. & 627. & 628. & 629. & 630. & 631. & 632. & 633. & 634. & 635. & 636. & 637. & 638. & 639. & 640. & 641. & 642. & 643. & 644. & 645. & 646. & 647. & 648. & 649. & 650. & 651. & 652. & 653. & 654. & 655. & 656. & 657. & 658. & 659. & 660. & 661. & 662. & 663. & 664. & 665. & 666. & 667. & 668. & 669. & 670. & 671. & 672. & 673. & 674. & 675. & 676. & 677. & 678. & 679. & 680. & 681. & 682. & 683. & 684. & 685. & 686. & 687. & 688. & 689. & 690. & 691. & 692. & 693. & 694. & 695. & 696. & 697. & 698. & 699. & 700. & 701. & 702. & 703. & 704. & 705. & 706. & 707. & 708. & 709. & 710. & 711. & 712. & 713. & 714. & 715. & 716. & 717. & 718. & 719. & 720. & 721. & 722. & 723. & 724. & 725. & 726. & 727. & 728. & 729. & 730. & 731. & 732. & 733. & 734. & 735. & 736. & 737. & 738. & 739. & 740. & 741. & 742. & 743. & 744. & 745. & 746. & 747. & 748. & 749. & 750. & 751. & 752. & 753. & 754. & 755. & 756. & 757. & 758. & 759. & 760. & 761. & 762. & 763. & 764. & 765. & 766. & 767. & 768. & 769. & 770. & 771. & 772. & 773. & 774. & 775. & 776. & 777. & 778. & 779. & 780. & 781. & 782. & 783. & 784. & 785. & 786. & 787. & 788. & 789. & 790. & 791. & 792. & 793. & 794. & 795. & 796. & 797. & 798. & 799. & 800. & 801. & 802. & 803. & 804. & 805. & 806. & 807. & 808. & 809. & 810. & 811. & 812. & 813. & 814. & 815. & 816. & 817. & 818. & 819. & 820. & 821. & 822. & 823. & 824. & 825. & 826. & 827. & 828. & 829. & 830. & 831. & 832. & 833. & 834. & 835. & 836. & 837. & 838. & 839. & 840. & 841. & 842. & 843. & 844. & 845. & 846. & 847. & 848. & 849. & 850. & 851. & 852. & 853. & 854. & 855. & 856. & 857. & 858. & 859. & 860. & 861. & 862. & 863. & 864. & 865. & 866. & 867. & 868. & 869. & 870. & 871. & 872. & 873. & 874. & 875. & 876. & 877. & 878. & 879. & 880. & 881. & 882. & 883. & 884. & 885. & 886. & 887. & 888. & 889. & 890. & 891. & 892. & 893. & 894. & 895. & 896. & 897. & 898. & 899. & 900. & 901. & 902. & 903. & 904. & 905. & 906. & 907. & 908. & 909. & 910. & 911. & 912. & 913. & 914. & 915. & 916. & 917. & 918. & 919. & 920. & 921. & 922. & 923. & 924. & 925. & 926. & 927. & 928. & 929. & 930. & 931. & 932. & 933. & 934. & 935. & 936. & 937. & 938. & 939. & 940. & 941. & 942. & 943. & 944. & 945. & 946. & 947. & 948. & 949. & 950. & 951. & 952. & 953. & 954. & 955. & 956. & 957. & 958. & 959. & 960. & 961. & 962. & 963. & 964. & 965. & 966. & 967. & 968. & 969. & 970. & 971. & 972. & 973. & 974. & 975. & 976. & 977. & 978. & 979. & 980. & 981. & 982. & 983. & 984. & 985. & 986. & 987. & 988. & 989. & 990. & 991. & 992. & 993. & 994. & 995. & 996. & 997. & 998. & 999. & 1000.

Addit præterea Caietan. hoc ita verum esse, vt superiores

supremus Angelus, qui nunc est, per vnicam tantum speciem omnia intelligat, quæ naturali sua virtute cognoscere potest.

Hæc sententia, quod attinet ad priorem eius partem, non continet quidquam absurdum, ratione tamen firma non constat. Primo quia non satis certum est, an Angeli specie differant, ut disputat 181. monstratum est. Quod si Angeli non differunt specie, certum esse non potest, Angelos perfectiores secundum gradum individuae naturæ per pauciores aut perfectiores species intelligere. Quod si concedamus singulos specie differre, adhuc non sequitur perfectiores Angelos per species perfectiores & pauciores intelligere: Nam aut huiusmodi species sunt sola Dei voluntate Angelis communicatæ, & ita quis scire potest, diuersas species, vel eiusdem rationis singulis fuisse concessas: quod enim Angeli perfectioris naturæ perfectius intelligant, non est necesse provenire ex perfectioribus speciebus intelligibilibus: si quidem perfectior intellectus cum æquali specie perfectius intelligit, eo quod ea virtutis tanquam instrumentum iuxta suam efficacitatem, & virtutem, & inter homines hoc quotidie videmus: atque hac sola ratione Angelus superioris naturæ eo magis assimilaretur Deo, quo perfectius intelligeret: nec opus esset, in eo magis assimilari, quod per species perfectiores, vel pauciores cognosceret. Hæcigitur via nobis constare non potest, Angelum perfectioris naturæ per species perfectiores, aut magis vniuersales intelligere. Aut species intelligibiles, quas Angeli habent, oriuntur ex ipsorum essentia veluti passionibus, ut quidam arbitrantur. Et hoc modo rectè videtur sequi, perfectiores species Angelis perfectioris naturæ conuenire. Nam accidentia & passionibus, quæ naturam aliquam consequuntur, & ab ea, ut à principio dimanant, iuxta mensuram naturæ procedunt, & à diuersis naturis diuersæ; ex hoc tamen non fit, ut species superioris Angeli debeant esse vniuersaliores & pauciores: posset enim aliquis concedere perfectiores quidem procedere à perfectiori natura, non quia plura, sed quia perfectius eadem repræsentent. Et hæc circa priorem partem huius sententiæ.

Posterior vero pars, quam addidit Caietanus, vel ea sola ratione optime confutatur, quod absque illo fundamento, aut ratione eam asseruit. Primum, quia nemo est, qui rectè metiri valeat proportionem, quam vnus Angelus cum alio habet respectu rerum omnium intelligibilium, ut tandem asserat, supremum Angelum in ea proportionem excedere reliquos, ut omnia intelligibilia vnica tantum specie complectatur, quæ alij pluribus speciebus intelligunt. Tum etiam, quia ea ratione asserere debemus, supremum Angelum propria virtute posse, cum voluerit res omnes vnico intuitu contemplari: quod quidem ita difficile apparet, ut sine magno fundamento, & ratione non sit affirmandum. Adhæc, si alius Angelus superior supremo, qui nunc est, crearetur in opinione Caietani deberet esse alterius speciei: ergo per pauciores species deberet intelligere, quam ille, qui nunc supremus est: atqui non posset per pauciores, quam per vnā intelligere: ergo non est dicendum, Angelum supremum, qui nunc est, omnia per vnā tantum speciem intelligere. Respondet Caietanus, in eo calu adden-

dam fore nouam quandam speciem singulis Angelis inferioribus, quæ cognoscerent: in illo autem omnium supremo futuram vnā speciem tantum, quæ cognosceret omnia; sed in eo, qui antea erat supremus, permanfuram vnā speciem respectu omnium inferiorum, tam spiritualium quam corporalium, & quandam aliam illi addendam, quæ cognosceret Angelum sibi superiorem tunc creatum: hoc tamen non minus commentitium est, & pro libito à Caietano confictum. Quæ enim ratione hæc specierum diuisionem quisquam suadere poterit? Præterea, si Angelus, qui nunc est supremus, cognosceret omnia sibi inferiora tam spiritualia, quam corporalia per vnicam speciem, & creato superiori Angelo, solum et adderetur noua species, ut superiorem illum intelligeret: eadem ratione de reliquis, qui nunc sunt, dicere debemus, nempe vnica tantum specie intelligere tam corporalia omnia, quam spiritualia, sibi inferiora, & species in ipsis solum multiplicari ut superiora cognoscant: quare quo aliquis superior est, non intelligit materiales, & spirituales inferiores se per pauciores species, sicut hæc opinio adstruere videtur, ut in hoc superior Angelus magis Deo assimilaretur. Quod si respectu harum rerum non oporteat assignare superiori Angelo pauciores species, nec respectu aliarum oportebit. Lege Agidium loco seq. cap. allegando, qui latè profequitur, quo modo necessarium non sit, supremum Angelum per vnā tantum speciem intelligere, etiam si eo per pauciores species Angeli intelligant, quo sunt perfectiores.

Ex his, quæ diximus, constat, necessarium non esse, ut maior Angeli perfectio Deo in hoc assimilaretur, quod per pauciores species intelligibiles intelligat res omnes, quam inferior; sed satis est, si eas perfectius intelligat. Testimonium vero Dionysii, si rectè inspicatur, nihil probat: solum enim contendit ille, plurium rerum scientiam ipsis inesse, & hoc est quod dixit, vniuersaliorum eorum scientiam esse. Verba Dionysii, secundum translationem Perionij sunt: *Sanctiarum Cherubin ordo sapientia, scientia, altioris est participes, ordines autem eorum essentiarum, quæ eis subiecta sunt, participes quidem etiam ipsi sunt & sapientia & scientia: sed tamen eius quæ pars est ad illos, & quæ inferiorem locum tenet. Vult ergo docere Dionysius, inferiores Angelos pauciora scire, & ideo eorum scientiam appellauit partem scientiæ Angelorum superiorum, quam antiqua translatio particularem scientiam vocauit. De speciebus autem, quas Scholastici tribuunt Angelis, ut principium sint cognitionis, ne verbum quidem habet Dionysius. Fateor tamen, librum illum de causis in ea fuisse sententia, ut assereret superiores Angelos per pauciores species intelligere: tamen liber ille minoris est authoritatis, quam ut opinio Thomistarum eo sit comprobanda & confirmanda: nec enim est Aristoteles, sed aut Proclus, aut Auempace, vel Alpharabij. De alio vero testimonio Dionysii, quod magis huic sententiæ fauet, cap. ult. dicemus.*

CAPUT III.

Dua alia Scholasticorum sententia.

Tertia opinio est eorum, qui dicunt Angelos superioris ordinis per pauciores species intelligere, quam Angelos inferioris: Angelos tamen eiusdem ordinis

men